

Autor: Bartosz Rymkiewicz

Tytuł: Rozpoznawanie spraw gospodarczych

Promotor: dr hab. Radosław Flejszar

Promotor pomocniczy: dr Małgorzata Malczyk

Słowa kluczowe: sprawy gospodarcze, sądownictwo gospodarcze, postępowanie w sprawach gospodarczych, model sądownictwa gospodarczego, rozpoznawanie spraw gospodarczych

Streszczenie:

Praca doktorska stanowi podjęcie próby oryginalnego, tj. odmiennego od dominującego w doktrynie, spojrzenia na problematykę rozpoznawania spraw gospodarczych. Jego istota nie sprowadza się do bezkrytycznej akceptacji aktualnej legislacji, ale bazuje na niej jako na podstawie do sformułowania postulatów *de lege ferenda*, których realizacja doprowadzi do usprawnienia aktualnie funkcjonującego modelu rozpoznawania spraw gospodarczych poprzez jego konieczną modyfikację.

Opierając się na przeprowadzonym przeglądzie literatury przedmiotu oraz orzecznictwa, w niniejszej pracy doktorskiej postawiono następujące tezy główne:

- 1) *sprawy gospodarcze w Polsce rozpoznawane są w wielu zróżnicowanych postępowaniach, co nie sprzyja jakości i efektywności ich rozstrzygnięcia;*
- 2) *polski system sądownictwa gospodarczego jest wysoce nieefektywny i wymaga wprowadzenia znaczących zmian organizacyjnych i proceduralnych.*

W celu wykazania prawdziwości powyższych tez głównych sformułowano następujące tezy szczegółowe:

- 1) *czas trwania postępowań, w ramach których rozpoznawane są sprawy gospodarcze w Polsce, jest dłuższy niż w innych państwach;*
- 2) *czas trwania postępowań, w ramach których rozpoznawane są sprawy gospodarcze w Polsce ulega wydłużeniu;*
- 3) *występuje bardzo szeroki katalog zróżnicowanych spraw zaliczanych do spraw gospodarczych;*
- 4) *wielość postępowań, w ramach których rozpoznawane są sprawy gospodarcze utrudnia dostęp obywateli do sprawiedliwego rozstrzygnięcia.*

Zmierzając do wykazania prawdziwości postawionych tez szczegółowych, a tym samym tez głównych należy określić cel główny niniejszego opracowania oraz jego cele szczegółowe. Celem głównym pracy jest *przedstawienie i porównanie rozwiązań proceduralnych w zakresie rozpoznawania spraw gospodarczych w Polsce oraz prezentacja*

propozycji zmodyfikowanego modelu sądownictwa gospodarczego, umożliwiającego szybkie i sprawne rozpoznawanie spraw gospodarczych.

Dążąc do realizacji celu głównego określono następujące cele szczegółowe:

- 1) dokonanie analizy historycznoprawnej rozwiązań proceduralnych w zakresie rozpoznawania spraw gospodarczych;*
- 2) dokonanie analizy prawnoporównawczej rozwiązań proceduralnych w zakresie rozpoznawania spraw gospodarczych w wybranych państwach europejskich;*
- 3) zdefiniowanie pojęcia sprawy gospodarczej;*
- 4) dokonanie identyfikacji najistotniejszych problemów sądownictwa gospodarczego w Polsce;*
- 5) dokonanie analizy efektywności rozpoznawania spraw gospodarczych w Polsce względem innych spraw cywilnych oraz w porównaniu z wybranymi państwami europejskimi;*
- 6) przedstawienie najważniejszych elementów postępowań, w ramach których rozpoznawane są sprawy gospodarcze w Polsce;*
- 7) opracowanie propozycji zmodyfikowanego modelu sądownictwa gospodarczego.*

Realizując założone cele szczegółowe, a tym samym cele główne, wykorzystano metody badawcze charakterystyczne dla nauk społecznych, tj. analizę literatury przedmiotu, analizę orzecznictwa, analizę aktów normatywnych, analizę historycznoprawną, analizę prawnoporównawczą.

Praca doktorska składa się ze wstępu, czterech rozdziałów oraz zakończenia.

We wstępie przedstawiono wprowadzenie do tematyki niniejszej dysertacji, w tym określono tezy główne oraz tezy szczegółowe, postawiono cele główne oraz cele szczegółowe, a także wskazano zastosowane metody badawcze umożliwiające ich osiągnięcie.

W rozdziale pierwszym dokonano przedstawienia najważniejszych zagadnień związanych z postępowaniem w sprawach gospodarczych. Omówiono rys historyczny kształtowania się uregulowań proceduralnych w zakresie rozpoznawania spraw gospodarczych, określono pojęcie sprawy gospodarczej, przedstawiono charakterystykę sądu gospodarczego. Przeprowadzono również analizę wybranych europejskich systemów prawnych w zakresie rozwiązań proceduralnych i organizacyjnych związanych z rozpoznawaniem spraw gospodarczych. Dokonano również analizy średnich czasów postępowań, w ramach których rozpoznawane są sprawy gospodarcze, w wybranych krajach europejskich. Uzyskane wyniki badań przeprowadzonych w rozdziale pierwszym stanowią podstawę do dalszych rozważań.

W rozdziale drugim skupiono się na funkcjonujących w polskim systemie prawnym regulacjach dotyczących rozpoznawania spraw gospodarczych. w oparciu o analizę aktów normatywnych, poglądów przedstawicieli doktryny postępowania cywilnego oraz orzecznictwa, scharakteryzowano postępowania, w ramach których rozpoznawane są sprawy gospodarcze. Ze względu na zakres niniejszej pracy, skupiono się na szczególnych instytucjach i rozwiązaniach proceduralnych odróżniających poszczególne rodzaje tych postępowań. Skoncentrowano się na najważniejszych problemach, które pojawiają się w praktyce rozpoznawania i rozstrzygania spraw gospodarczych. Szczególnej analizie poddano przywrócone w 2019 roku postępowanie odrębne w sprawach gospodarczych, którego omówienie będzie stanowić punkt wyjścia do sformułowania wniosków i postulatów *de lege ferenda*. Natomiast w ograniczonym zakresie przedstawiono inne postępowania, tj. „zwykłe” postępowanie procesowe, postępowanie nieprocesowe, postępowanie klauzulowe, postępowanie z powództw przeciwegzekucyjnych oraz postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Skupiono się głównie na kwestii rodzajów spraw gospodarczych podlegających rozpoznaniu w poszczególnych postępowaniach, ich zakresie przedmiotowym i podmiotowym, właściwości i składzie sądu oraz na charakterystycznych dla nich rozwiązaniach proceduralnych.

W rozdziale trzecim dokonano zestawienia spraw gospodarczych i postępowań, w których są one rozpoznawane, omówionych we wcześniejszych rozdziałach. Zestawienia te uwzględniają różnorodność wyżej wymienionych spraw i postępowań, m.in. ze względu na następujące kryteria ich heterogeniczności: sprawy gospodarcze są przedmiotem czynności procesowych sądu na różnych etapach sądowego postępowania cywilnego; rozpoznawanie spraw gospodarczych następuje w różnych trybach; stosowanie przepisów ogólnych normujących postępowanie procesowe w poszczególnych rodzajach postępowań w sprawach gospodarczych; ustawowe gwarancje realizacji postulatu szybkości postępowania.

W rozdziale czwartym – w oparciu o rozważania przeprowadzone we wcześniejszej części rozprawy - sformułowano stanowisko o konieczności wprowadzenia takiego modelu rozpoznawania spraw gospodarczych, w którym sprawność i szybkość postępowania nie będzie realizowana kosztem ograniczenia prawa do sądu oraz kosztem uzyskania trafnego rozstrzygnięcia w sprawie. Prawo do odpowiednio ukształtowanej (sprawiedliwej) procedury sądowej jest bowiem jednym z elementów wynikającego z art. 45 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP prawa do sądu – obok prawa dostępu do sądu oraz prawa do wyroku sądowego.